

Thisted's navnkundige amtmand Faye

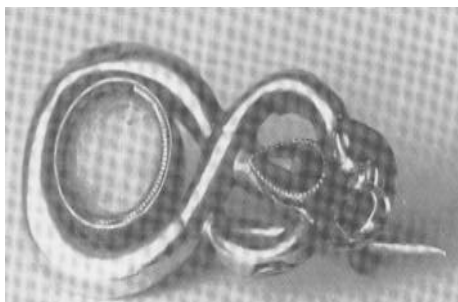
Af HANNE MATHIESEN Thisted Museum

Takket være en donation fra Sparekassen Thy har det været Thisted Museum muligt at erhverve et antal genstande, som har tilhørt Gerhard Andreas Faye (1760-1845), der var amtmand over Thisted amt fra 1805 til 1843.

Amtmand Gerhard Fayes rejsetoiletskrin. Skrinet er af meget fint snedkerarbejde og fremstillet som palisanderfinér på fyrretræ. Det har pyntebeslag og låsetøj af messing. I skrinet er bevaret 21 forskellige krukker, beholdere, barberkniv, tandbørste og andet til den personlige hygiejnes brug.

Gerhard Faye var født i Lyngdal sogn, Kristiansand stift i Norge, som søn af provst Andreas Faye og Margrethe Catrine Flinthoug, men kom i 1779 til København for at studere. Først studerede han efter

Amtsmandsparret nød kongehusets bevågenhed, og da majestæten, Frederik den Sjette, døde i 1839, tillod dronningen amtmændene at afklippe en lok af monarkens hovedhår. Denne lok blev siden indfattet i en guldbroche, og takket være efterkommernes pietetsfølelse er dette smykke nu kommet tilbage til Thisted.

faderens ønske ved det teologiske fakultet, men skiftede senere til jurastudiet, som førte til ansættelse i kammerkancelliet i 1790. I 1791 udnævntes han til forvalter på det kongelige gods Vestenborg på Falster, hvor han skulle lede den omfattende og komplicerede udskifning af landbrugsjorden. Opgaven løste han, trods sine store forudgående betænkeligheder, på en sådan måde, at han mødte stor påskønnelse. Hans ansvarsområde

udvidedes til stadighed, og efter at han i 1803 var udnævnt til virkelig kammerråd, modtog han i 1805 bestalling som amtmand over Thisted amt. Opbruddet fra det milde og frodige falsterske landskab skete ikke uden vemod. Overgangen til Thisted amt med de store, åbne vidder og den spredte bosætning dannede en overvældende kontrast til østersø-øens tætte landsbybebyggelse.

I en indberetning til ordenskapitlet om sit karriereforløb i anledning af, at han 1809 blev udnævnt til Ridder af Dannebrog, beskrev Gerhard Faye sin ankomst til Thisted på følgende måde.

Amtmandinden, Kassa Christiane, født Stockfleth, dyrkede, som andre damer af de højere stænder tidens forskellige former for finere husflid og kunsthåndværk. Denne ravklump er fundet ved Vesterhavet af fri Faye. Den skal efter familietraditionen være slebet og tildannet som signeholder med det sirlige mønster af dyr og blomster og perlebort af amtmændene selv. Da hendes søstersøn, maleren Martinus Rørbye, i 1830 var i Thisted for at male et portræt af amtmændene, noterede han den 25. juni i sin dagbog: "Af Tante har jeg i Dag faaet en Present af noget forskjelligt Rav, hvoraf et Stykke glædede mig meget. Det er ganske opfyldt med Insekter og vist et meget sjældent Stykke".

"Den 29de September 1805 ankom jeg her til Amtet. Ved dets Grændser modtoges jeg af Landets barske Genius, den uvenlige Vestenvind. Over det frugtbare, men nu afhøstede Land laae Eftetaarets Vemod udbredt. Enkelte Gaarde og Steder laae eensomt adspredte paa den aabne Mark. Ikke een Busk, ikke eet venligt Piletræ afbrød den eensformige og trættende Udsigt. I gennem halsbrækkende Veje, der vare for snævre for mine

bredsporede Vogne, naaede jeg først Thisted om Natten Kl. 12.”

Sølvopsats med inskriptionen: "Til Amtmand Gerhard Faye fra ham hengivne Venner i Thisted Amt den 10. August 1841". Opsatsen er 31 cm høj og skålens diameter 31 cm. Den er fremstillet af Salomon Prahl, København, som fik borgerskab 1825, og stemplet af gaudainen Peter R. Hinnerup, der virkede 1840-63.

Amtmand Gerhard Faye fik sit virke i Thisted amt i en tid, der var præget af store omvæltninger på det landbrugstekniske og -økonomiske område. Udover de store udskiftningsarbejder først i embedsperioden huskes i eftertiden især hans indsats for en forbedring af vejenes tilstand i hele amtet. Faye skrev selv herom: "En af de største Mangler i Thisted Amt var den yderst slette Beskaffenhed, hvori jeg forefandt Landevejene, som i den lerede Jordbund næsten vare ufremkommelige. Da jeg havde bereist dem alle, fandt jeg, at de ikke kunde forbedres, og, at nye Veie med langt mindre Bekostning kunde anlægges. Megen Jord kunde spares ved at rette de utallige Bugter, hvormed de ialt slyngede sig igjennem Marker og Enge. Nu bestemte jeg Landeveienes Brede til 13 Alen med en 3 Alens Grøft paa begge Sider, og afstak med egen Haand Veilinierne, for at kunde paa Stedet gaade Indvendinger imøde, som Lodseierne maatte have at anbringe."

Virkningerne af vejforbedringerne var indlysende:

"Istedetfor, at 3 a 4 Tønder Korn tilforn udgjorde et fuldt Læs, kjører man nu mageligen 8 á 10 i den halve Tid, som alene kan erstatte enhver Bonde det paa Veienes Anlæg og Vedligeholdelse anvendte Arbeide. Hvad vindes ikke paa Heste og Vogne, som forhen ødelagdes i de sumpige Veie? Hvad vindes ikke ved den formindskede Snekastning, der forhen udgjorde mere Arbeide om Vinteren end det hele nuværende Veiarbejde . . ."

Da det store arbejde blev påbegyndt, mødtes amtmanden og hans embedsmænd med stor uvilje i almuebefolkningen, som ventede, at de derved fik yderligere byrder pålagt. Da arbejdet med landevejene var gennemført, stod det imidlertid enhver klart, at der var tale om en virkelig forbedring, og man indsendte nu anmodning til amtet om, at også de øvrige veje måtte blive sat i stand. Således ændredes på få år opfattelsen af amtmand Faye og hans embedsførelse, og da han i den høje alder af 83 år omsider fratrådte amtmandsposten på grund af sygdom, var han en overordentligt velanskrevet og tiljuble person. Herom vidner de utallige gaver og gunstbevisninger, der blev ham til del ved de to store embedsjubilæer i henholdsvis 1830 og 1841.

De genstande, som museet nu har erhvervet, illustrerer i spredte træk sider af Gerhard Fayes embedsliv i Thisted amt. De mange inspektionsrejser i tjenestemandsområdet nødvendiggjorde et transportabelt skriveskrin, ligesom amtmanden på sine rejser medbragte et overordentligt veludstyret toiletskrin, hvis enkeltdele stadig er bevaret.

I september 1830 fejrede Gerhard Faye sit 25-års jubilæum som amtmand i Thisted, i hvilken anledning Thisted bys damer broderede ham en meget smagfuld kakkelovnsskærm med blomstermotiv.

I 1841, da amtmanden fejrede sit 50 års embedsjubilæum, hædredes han fra mange sider. I hele sin virketid i Thisted amt havde han arbejdet for at stifte et "landøkonomisk selskab". I 1841 lykkedes det omsider, og han udnævntes af selskabets bestyrelse til æresmedlem. Fra "hengivne Venner i Thisted Amt" modtog han en kaffe/the-maskine og to opsatser af sølv. Den ene af disse opsatser er mellem de genstande, museet nu har erhvervet.

Amtmanden døde 1845 og gravlagdes på kirkegården ved Thisted kirke. I 1853 opsattes en buste til hans minde i byplantagen "Christiansgave", som også var et resultat af hans mangesidede indsats for at fremme de materielle og åndelige levevilkår i Thisted amt.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy, Mors og V. Hænderred 1981, side 57-62).